

TÜRKÇE ÖZET :

SEMPOZYUM

TARİH BOYUNCA DEĞİŞEN TÜRK KÜLTÜRÜ VE TÜRK TİPİ

Giriş — BEĞLÂN B. TOĞROL, Başkan

Türk Tarihinin Anahatları ve Eski Türk Tipi — B. B. TOĞROL

Batılışma Hareketleri ve Sonuçları — ESİN CANTEZ

Atatürk İnkılâpları — NAMIK AYVALIOĞLU

Yeni Türk Tipi — BEĞLAN B. TOĞROL

Giriş

Bu sempozyumda Türkiye'deki Batılışma hareketi, tarihî süreç içinde ortaya çıkan olayların meydana getirdiği kültürel ve sosyal değişmelerin bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Bu konu Sempozyumda dört ayrı tebliğ ile incelenmiştir. Birinci tebliğde islâmiyet öncesi Türk tarihinin anahatları ele alınmış ve ilk yazılı Türkçe döküman olan Orhon abidelerindeki Türk tiplerinin psikolojik bakımdan analizine çalışılmıştır. İslâmiyetin kabulüyle batıya Akdenize doğru yönelen hareketlilik 1071'de Türklerin Anadoluyu fetihleriyle hızlanarak kısa bir süre sonra Türklerin Avrupaya yayılmalarıyla sonuçlanmıştır. Anadolu Selçuklu devletini Osmanlı İmparatorluğu takip etmiş, 15. yüzyılda İstanbul'un fethiyle Türkler artık bir Akdeniz ve Avrupa devleti olarak tarih sahnesinde yerlerini almışlardır.

İkinci tebliğde, 18. yüzyılda Türklerin Viyana kuşatmasından dönüşüyle başlayan askerî başarısızlıklarını telâfi üzere İm-

paratorluğu yenileme hareketleri incelenmektedir. Bu hareketler arasında en anlamlısı Sultan Üçüncü Selim'in 1793'te Yeniçerilerden ayrı olarak kurduğu askerî teşkilâtla, 1826'da Sultan İkinci Mahmut'un Yeniçeri ocağını lâğvetmesi olaylarıdır. Bunları bir çok yenilikler takip etmiş, ilk okul mecburiyeti, askerî okullar, tıp fakültesi, modern polis ve posta sistemi gibi yenilikler peşpeşe sıralanmıştır. Bu ve benzeri reformları 1839'da Sultan Abdülmecit zamanında Tanzimat fermanı takip ederek, 1876'da birinci meşrutiyetin ilânıyla Mebusan Meclisinin açılması gerçekleşebilmiştir. 93 Rus Harbinin başarısızlığı sonucunda kapatılan Meclis 1908'de ikinci meşrutiyetin ilânıyla yeniden açılmıştır. Bir çok ortaokul, muallim mektebi gibi maarife bağlı yenilikler bu devirde hızlanmış, pek çok Türk genci Avrupa'ya Üniversiteye gönderilmiş ve bunlar geri döndüklerinde batının bilim ve teknolojisini memlekete getirmeye başlamışlardır.

Üçüncü tebliğde, 29 Ekim 1923'de başlayan Cumhuriyet dönemiyle modern Türkiyenin kuruluşu ve bunun sonucunda sür'atlenen reformlar incelenmekte, son iki yüz yıl içinde süregelen hareketlerin neticeleri ile Atatürk inkılâplarının özellikleri ele alınmaktadır. Atatürk inkılâpları arasında lâiklik prensibi ile Medenî Kanun üzerinde önemle durulmaktadır.

Son tebliğde, reformların, lâik eğitim ve okuryazarlığın yayılmasıyla beliren modern Türk tipi incelenmektedir. İç ve dış göçlerin dinamizmi, ve Türkiye'nin sadece tahıl ihrac eden bir ülke olma durumundan sıyrılarak son yıllarda ihracatının % 85'ini endüstri üretiminin teşkil ettiği bir ülke olması nedeniyle çıkan değişmeler söz konusu edilmektedir. Türk karakterinde mevcut olan bağımsızlık ve eşitlik anlayışının Türk toplumunda ırk ayırımı ve sınıf kavramının bulunmayışına ve Batılılaşma sürecine katkısı tartışılmaktadır.